

Adviesrapport Informatievoorziening

Regio Arnhem Nijmegen

20-12-2017

Christiaan Stolk
Trainee Regionale Samenwerking
Regio Arnhem Nijmegen
Gemeente Arnhem

Raadsleden voelen zich buitenspel gezet door wethouders van samenwerkende gemeenten

Gemeenteraadsleden kunnen te weinig controle uitoefenen op besluiten die hun wethouders nemen in gemeentelijke samenwerkingsverbanden, vinden ze zelf.

Voorwoord

Volkskrant, 14 december 2017, door Charlotte Huisman

Regionaal samenwerken leeft! Samen bereiken gemeenten meer dan dat ze alleen voor elkaar krijgen. Echter zoals dit krantenartikel hierboven al zegt voelen raadsleden zich vaak buitenspel gezet. Ze voelen zich te weinig betrokken bij regionale samenwerkingen en weten niet waar het over gaat.

In mijn zoektocht was het ook heel duidelijk dat raadsleden zich weinig betrokken voelen bij regionale samenwerking. Het was namelijk lastig om genoeg raadsleden bereid te vinden om mee te denken over de informatievoorziening. Terwijl goede informatie ervoor zorgt dat zij beter controle kunnen uitoefenen over samenwerkingsverbanden.

Ondanks dat het lastig was mensen bereid te vinden om mee te denken, werd er door de aanwezigen met veel energie meegedacht over hoe wij als RegioAN kunnen werken aan een betere Regio. Samen, door onze stem te laten horen en gezamenlijk te kijken op welke terreinen onze kracht ligt.

Figuur 1 Workshop Informatievoorziening, locatie gemeentehuis Beuningen

Inleiding

Begin 2017 heeft een evaluatie plaatsgevonden over de RegioAN door het Kenniscentrum Publieke Zaak van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN). In de evaluatie is gekeken naar o.a. de resultaten en effectiviteit van de RegioAN. In de evaluatie zijn een aantal voorstellen gedaan om tot een verbetering van de regionale samenwerking te komen. Vanuit het bestuur van RegioAN is aangegeven om hier in de tweede helft van 2017 mee aan de slag te gaan.

Eén van de voorstellen is het verbeteren van de informatievoorziening naar stakeholders van de deelnemende gemeenten. Raadsleden spelen hierin een centrale rol omdat zij in het bijzonder een afstand ervaren ten opzichte van de regionale samenwerking. Naast raadsleden hebben bestuurders en griffiers een belangrijke rol in de informatievoorziening. Bestuurders spelen een centrale rol in de informatieoverdracht in de RegioAN. Zij vertegenwoordigen hun eigen gemeenten binnen de verschillende thema's waarop wordt samengewerkt. Bestuurders zorgen voor de informatieoverdracht van de thema's naar de gemeenteraad. Griffiers zorgen ervoor dat alle informatie op de juiste wijze bij raadsleden terecht komt. Naast dat de gemeenteraad voorzien wordt van informatie, hebben individuele raadsleden het recht om informatie op te vragen bij de bestuurders of de organisatie van RegioAN.

Binnen verschillende regionale samenwerkingen in den lande wordt de informatievoorziening als onvoldoende ervaren. Iedere regio gaat hiermee anders om en zoekt een passend antwoord dat past bij de regionale cultuur. Uitdaging is om een eigen regionaal antwoord te formuleren en te leren van de antwoorden van andere regio's. Daarover gaat dit advies.

De volgende doelstelling is gebruikt om tot een advies te komen.

1. Het verbeteren van de informatievoorziening binnen de deelnemende gemeenten;
  - a. Een gedragen voorstel formuleren en concretiseren voor een verbetering van de informatievoorziening richting raadsleden in de regio Arnhem-Nijmegen:
    - i. Signaleren van "pijnpunten", waar en wat is er onvoldoende aanwezig.
    - ii. Voorstellen voor een verbetering van de informatievoorziening.

Uitvoerende activiteiten

Voor het opstellen van dit verslag en de notitie met voorstellen zijn een aantal activiteiten uitgevoerd.

- Interviews (zie bijlage 1 met lijst interviews);
- Analyse van andere regionale samenwerkingen;
- Tweemaal Workshop "Verbetering van Informatievoorziening Regio Arnhem Nijmegen"

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt een samenvatting gegeven van de werking van regionale samenwerkingen en wordt ingegaan op enkele regionale samenwerkingen. In hoofdstuk 2 wordt verslag gedaan van de workshops. Daarna wordt in hoofdstuk 3 een aantal punten benoemd waaraan gewerkt moet worden om de informatievoorziening te verbeteren. Tot slot worden in hoofdstuk 4 concrete voorstellen geformuleerd die bijdragen aan de verbetering van de informatievoorziening. In de bijlagen is de lijst met interviews en het verslag van de workshop weergegeven.

Door het gehele adviesrapport staan quotes van betrokkenen die aanwezig waren bij de workshops.

1. Informatievoorziening Regionale Samenwerkingen

In Nederland wordt er op verschillende thema's en samenstellingen regionaal samengewerkt. Dit gebeurt zowel op uitvoerend niveau, als meer op strategisch niveau. Tegenwoordig gaan gemeenten steeds meer van dit soort samenwerkingen aan op uitlopende thema's en zaken. Maar de vraag is, hoe effectief zijn regionale samenwerkingen? En hoe zorg je dat iedereen, en in het bijzonder het controlerende orgaan (raadsleden) hierbij betrokken zijn en de juiste informatie ontvangen.

Hoe effectief er regionaal wordt samengewerkt is afhankelijk van verschillende factoren. Is er een gedeelde cultuur? Is er een noodzaak om samen te werken? Wordt er transparant gewerkt? Wordt er op een gelijkwaardige wijze met elkaar gewerkt? Is er vertrouwen? (Marike van Genugten, 2017). Vooral op gebied van vertrouwen is het belangrijk om continue aandacht te geven aan de onderlinge vertrouwensband. Het is aan te raden te investeren in een gemeenschappelijk verhaal en te zorgen voor goede verhoudingen (Vereniging van Nederlandse gemeenten, 2014). Wanneer het vertrouwen voldoende groeit en aanwezig is dan heeft dit een zelf versterkend effect op de effectiviteit van de samenwerking (Marike van Genugten, 2017).

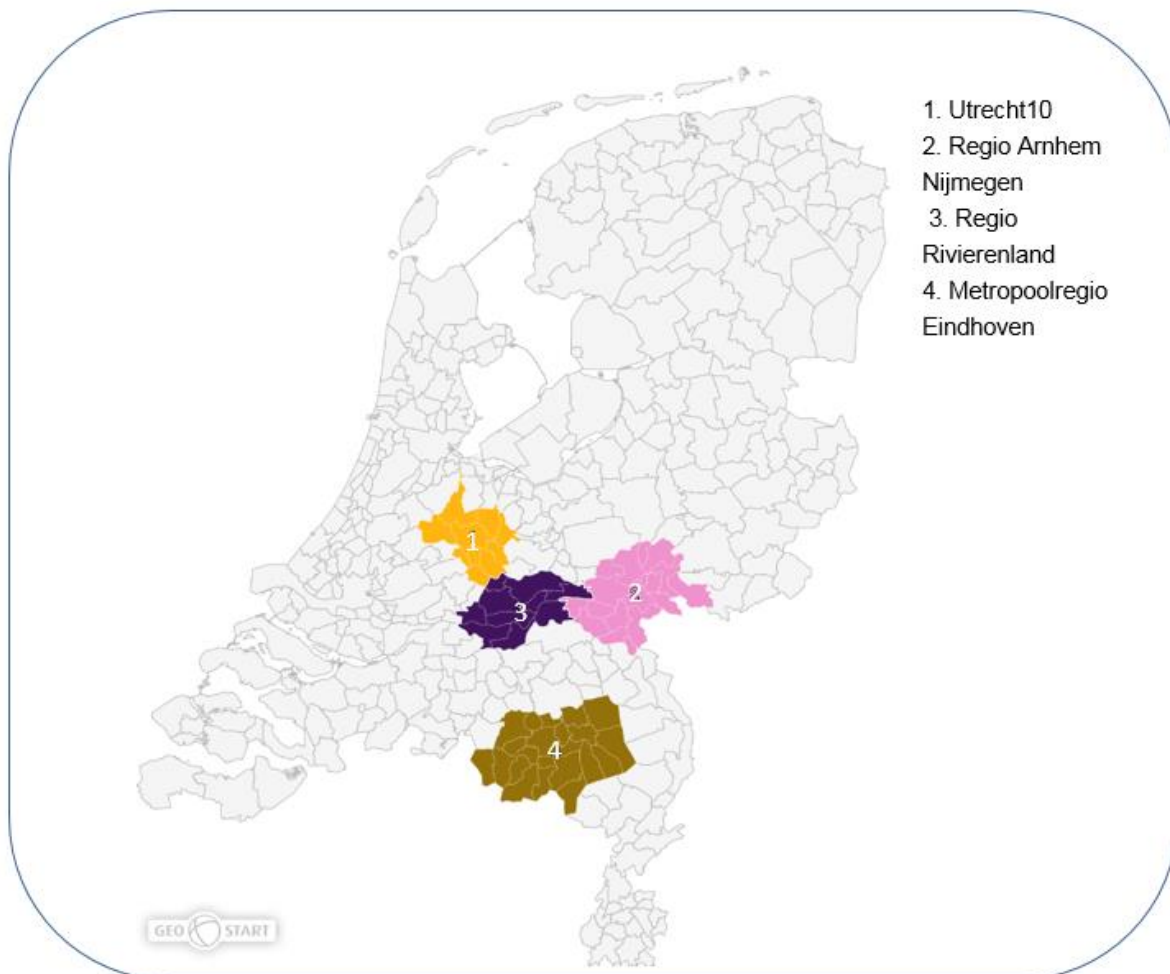
Raadsleden

De rol van raadsleden wordt binnen regionale samenwerkingen onvoldoende belicht. Zij zijn te weinig betrokken en hebben slecht zicht op samenwerkingen. Voor een effectieve samenwerking is het van belang om regionale samenwerking meer op de agenda van raadsleden te krijgen (Raad voor het openbaar bestuur, 2016). Hierin hebben raadsleden, colleges en griffiers een rol te spelen. Griffiers kunnen fungeren als smeerolie om partijen binnen en buiten de gemeente te verbinden. Colleges door raadsleden tijdig en volledig te voorzien van relevante informatie en raadsleden door proactief mee te doen. Met een goede wisselwerking wordt ervoor gezorgd dat iedereen binnen de regionale samenwerking vanuit de juiste positie zijn taak kan uitvoeren. Naast de structuur van de organisatie moeten colleges voldoende aandacht geven aan de inhoud van de samenwerking en de tijd nemen om met elkaar te leren samenwerking (Ard-Pieter de Man, 2014). Raadsleden kunnen hun invloed op regionale samenwerking op verschillende manieren vergroten. Uit landelijk onderzoek geven raadsleden zelf aan dat het belangrijkste middel om invloed te vergroten is door jaarlijkse bijeenkomsten te organiseren.

Regionale samenwerkingen

Om te werken aan een effectieve samenwerking hebben Regio's naar verschillende antwoorden gezocht om te werken aan een effectieve regionale samenwerking. Hierin hebben Regio's zichzelf op verschillende manieren georganiseerd en hebben op een eigen wijze de informatievoorziening geregeld. Om te leren van de aanpak van andere regio's is er gekeken hoe andere regio's omgaan met de informatievoorziening. Voor dit adviesrapport is er gekeken naar de Regio Utrecht (U10), Metropoolregio Eindhoven, Regio Rivierenland. Verschil tussen deze drie voorbeelden is dat de U10 en Metropoolregio Eindhoven net zoals de Regio Arnhem Nijmegen een wgr+ regio waren en Regio Rivierenland niet. In figuur 2 zijn deze regionale samenwerkingen weergegeven.

“Regionale samenwerking moet van twee kanten komen, zowel van de wethouders als van de raadsleden”

Figuur 2 Overzicht regionale samenwerkingen besproken in dit rapport (bron: RegioAtlas)

U10

De U10 is een regionale samenwerking waarbij gekozen is om geen gemeenschappelijke regeling op te richten. Dit zorgt voor veel vrijheid in de vorm van de samenwerking. Er werken 10 gemeenten vast binnen de U10 samen waarmee zij ruim 740.000 inwoners vertegenwoordigen. Voor de lichte organisatie wordt er per gemeente €1,20 per inwoner betaald (Utrecht10, 2015). De U10 is een samenwerking op bestuurlijk niveau en werkt samen op 6 thema's (thematafels) (U10, 2017). Op sommige thema's wordt niet alleen samengewerkt met de 10 deelnemende gemeenten, maar sluiten andere gemeenten vrijwillig na gelang hun behoefte ook aan. De gemeenteraad van de deelnemende gemeenten besluiten aan welke tafels zij mee doen en aan welke niet.

Naast samenwerking op college niveau, wordt er samengewerkt binnen een regionaal netwerk van griffiers en in de U10beraad(t). Doel van de U10beraad(t) is om raadsleden beter bij de samenwerking te betrekken. De U10beraad(t) wordt een aantal keer per jaar georganiseerd door griffiers en raadsleden. Wethouders zijn hier als waarnemer bij de bijeenkomsten aanwezig zijn en hebben geen actieve inbreng (Geldrop, 2017) (Nieuwendijk, 2017). De bijeenkomsten worden door ongeveer 60 a 80 man bezocht. Raadsleden hebben een actieve rol in de U10 Zij hebben een Pamflet opgesteld met daarin beschreven hoe zij verder willen met de regio (Nieuwendijk, 2017).

Binnen de U10 is er een evaluatie uitgevoerd. Gekeken is welke verbeterpunten er zijn om de regionale samenwerking te versterken. Een van de punten die nu wordt opgepakt is verbetering van de informatievoorziening, zo wordt er nu gekeken naar de effectiviteit van de website en nieuwsbrief. De U10beraad(t) wordt als zeer waardevol gezien. Het is een ontmoetingsplek voor de regio waarin er ruimte is om inhoudelijk te discussiëren (Nieuwendijk, 2017) (Utrecht10, 2017).

Metropoolregio Eindhoven

Metropoolregio Eindhoven is een samenwerkingsverband binnen een gemeenschappelijke regeling van 21 gemeenten. Hiermee vertegenwoordigen zij ruim 750.000 inwoners in Brabant. Binnen deze regeling wordt er samengewerkt op drie thema's Economie, Ruimte en Mobiliteit (Ronald van der Mark, 2017). Binnen deze thema's zijn er werktafels georganiseerd (Gerwen, 2017). Voor de organisatie wordt er per gemeente €9,82 per inwoner betaald, wat onder te verdelen is onder gelden voor de regionale opgave, investeringsfonds en Brainport Eindhoven. Exclusief Brainport (vergelijkbaar met de Economic Board) wordt er €7,20 per inwoner betaald (Metropool Regio Eindhoven, 2017).

De informatievoorziening in Metropoolregio Eindhoven is georganiseerd via een voorhangprocedure, bijeenkomsten, Raadstafel21 en via verantwoordingsdocumenten en communicatie uitingen (Ronald van der Mark, 2017). Belangrijkste manier om raadsleden te betrekken gebeurt vanuit de Raadstafel21. In de Raadstafel21 zitten twee raadsleden van elke deelnemende gemeente. Vier keer per jaar wordt een bijeenkomst georganiseerd waarin zaken en activiteiten uit de regio worden besproken (Gerwen, 2017).

In 2017 heeft de Metropoolregio Eindhoven een evaluatie uitgevoerd. Hieruit zijn een aantal punten gekomen. Ondanks dat raadsleden van alle gemeenten betrokken zijn bij de Raadstafel21 zijn niet alle raden goed op de hoogte wat er gebeurt binnen de Metropoolregio. Informatie wordt niet altijd goed doorgegeven. Daarnaast is er onduidelijkheid over de rol en taken van de Raadstafel21. Gaat het over het proces of ook over de inhoud? Raadsleden geven aan meer bij de inhoud betrokken te willen worden. Het positieve aan de Raadstafel21 is dat het fungeert als ontmoetingsplek. Hierdoor weten raadsleden en bestuurders uit de regio elkaar makkelijker te vinden, wat bijdraagt aan het onderling vertrouwen (Gerwen, 2017) (Ronald van der Mark, 2017).

Tevredenheid van de Metropoolregio Eindhoven is erg afhankelijk van het verwachtingspatroon van raadsleden. Wat wil de Metropoolregio bereiken? Bij raadsleden is niet goed genoeg bekend wat ze van de regio kunnen verwachten (Ronald van der Mark, 2017). Richting de gemeentelijke verkiezingen wordt nu gekeken hoe een "bouwtekening" kan worden aangeboden aan de deelnemende gemeenten. Deze bouwtekening geeft uitleg over hoe de Metropoolregio Eindhoven werkt. Hiermee kan de regionale samenwerking beter onder aandacht worden gebracht van nieuwe raadsleden en colleges (Gerwen, 2017).

“Over hoe minder geld het gaat, hoe meer de raad erover wil weten”

Regio Rivierenland

Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband van 10 gemeenten waarin bijna 250.000 inwoners wonen. Binnen regio Rivierenland wordt er op verschillende thema's samengewerkt, zowel op dienstverlening als op beleidsvraagstukken (Regio Rivierenland, 2017).

Via een regionale agendacommissie zijn raadsleden betrokken bij de regionale samenwerking. De agendacommissie wordt vier keer per jaar georganiseerd, waarin het algemeen bestuur wordt geadviseerd over betrokkenheid van raden, inhoudelijke onderwerpen, procesgang, planning en agenda setting. Daarbij brengt het raden in positie bij het oppakken van hun kader stellende en controlerende rol. Vanuit elke gemeente zijn er twee afgevaardigde betrokken. Er vindt op dit moment een evaluatie plaats van de agendacommissie. Resultaten hiervan worden in januari verwacht (Eijk, 2017).

Hoe gaan gemeenten met regionale samenwerking om?

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft de rol van de gemeenteraad binnen regionale samenwerking geëvalueerd. De raad wordt geïnformeerd door raadsinformatiebrieven en één keer per bestuursperiode wordt er een informatiebijeenkomst georganiseerd. Desondanks voelen raadsleden zich niet goed genoeg geïnformeerd. Raadsleden hebben de indruk dat er inhoudelijk binnen samenwerkingen zoals Brabantstad meer gebeurt dan dat ze horen. Echter raadsleden maken weinig gebruik van de mogelijkheden die er zijn om informatie in te winnen ('s-Hertogenbosch, 2016).

Om de effectief regionaal samen te werken is er een meer extern en regionaal georiënteerde houding nodig van raadsleden. Hiervoor ligt een rol weg gelegd voor het college en raadsleden, waar bij het college raadsleden meer moeten betrekken. Informatie moet daarbij niet afhankelijk zijn van het college. Griffiers kunnen hierin een rol spelen ('s-Hertogenbosch, 2016).

Een voorbeeld waarin griffiers een rol kunnen spelen is door middel van een samenwerkingswijzer. De gemeente Venlo heeft al zo'n wijzer in ontwikkeling en de gemeente Wijchen is ermee aan de slag. Een samenwerkingswijzer geeft een overzicht van alle regionale samenwerkingen. Met dit overzicht wordt alle belangrijke informatie weergegeven die een raadslid nodig heeft om een goed oordeel te vellen. Hierdoor kunnen raadsleden veel beter in positie worden gebracht (Berendsen, 2017).

Regio Arnhem Nijmegen (RegioAN)

De Regio Arnhem Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen colleges van 18 gemeenten, met daarin ruim 770.000 inwoners. Er is een gemeenschappelijke orgaan opgezet waarin elke gemeente met een wethouder of burgemeester is vertegenwoordigd. De RegioAN is een lichte constructie waarbij het inhoudelijk op ambtelijk niveau wordt uitgevoerd. De organisatie van de RegioAN wordt bemenst door één regiosecretaris (0,4fte) en vier portefeuillesecretarissen (ieder 0,2 fte), wat in totaal 1,2 fte maakt. Vanuit de gemeenten wordt nu €1,50 per inwoner betaald voor de regionale samenwerking. €1,00 hiervan gaat naar de Economic Board, €0,39 naar Bureau Brussel en €0,11 naar RegioAN (Regio Arnhem Nijmegen, 2017).

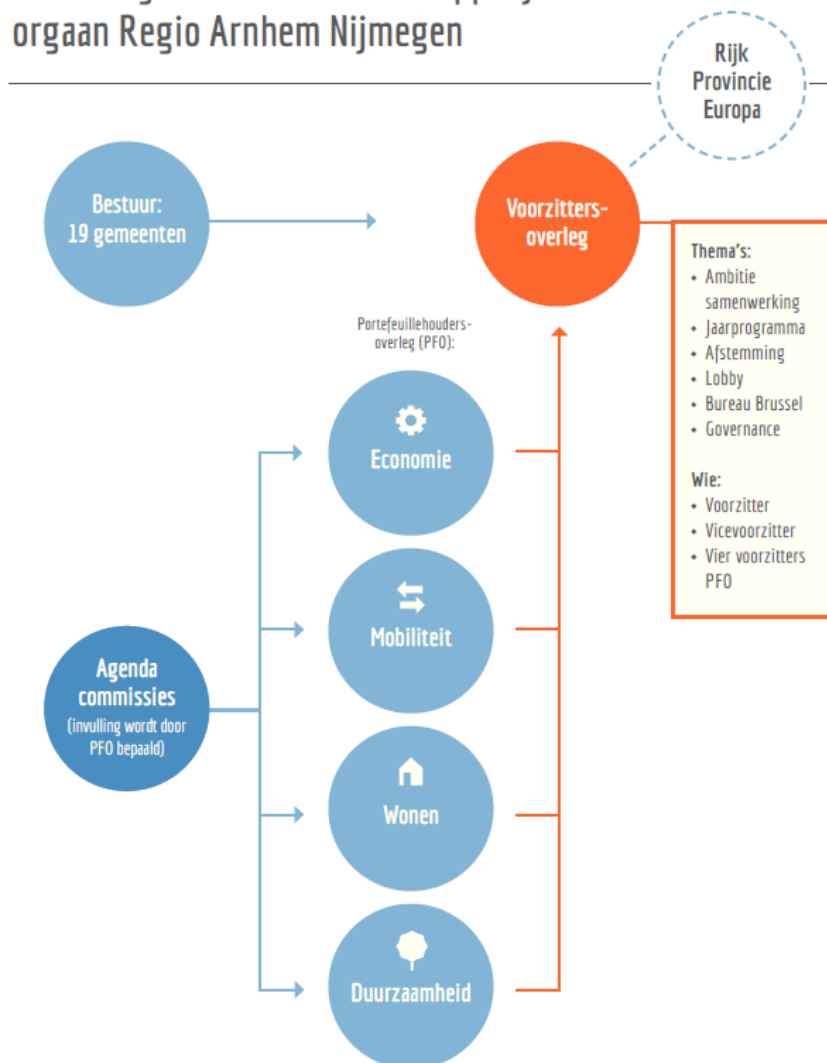
In de RegioAN zijn vier Portefeuillehouders overleggen (PFO's) opgericht op gebied van: Economie, Duurzaamheid, Mobiliteit en Wonen. Vanuit deze vier thema's wordt er samen gewerkt aan inhoudelijke vraagstukken. Elke gemeente heeft een bestuurlijk vertegenwoordiging in de PFO's zitten. Figuur 3 geeft een visuele weergaven van de RegioAN.

De informatievoorziening in de RegioAN is op een aantal manieren georganiseerd. De meest belangrijke informatiebron zijn de bestuurders die zitting nemen in het bestuur en de PFO's. In hun rol maken zij de

inhoudelijke verbinding vanuit hun eigen gemeenten naar de RegioAN. Bestuurders leggen verantwoording af over hun thema's in de gemeenteraad. Daarnaast verstuurt de RegioAN een nieuwsbrief naar raadsleden en bestuurders met daarin informatie over wat er in de regio speelt. Iedereen kan zich hiervoor aanmelden. Naast de nieuwsbrief is er ook een website waar informatie te vinden is over de RegioAN, wanneer er vergaderd wordt en welke ontwikkelingen er spelen. Op de website wordt beperkt inhoudelijke informatie gegeven over de ontwikkelingen in de regio. Een keer per jaar wordt een Regiodag georganiseerd. Doelgroep van de Regiodag zijn de raadsleden van de deelnemende gemeenten, maar ook bestuurders, griffiers en gemeentesecretarissen.

Bij het schrijven van dit adviesrapport is men bezig met het schrijven van een "pamflet" over de regio. In een brede groep wordt er gediscussieerd over het wat de RegioAN bindt, waarom de gemeenten samenwerken en waar de regio naartoe wilt. Dit verhaal wordt nu ontwikkeld en heeft een toekomstige rol in de informatievoorziening naar gemeenten.

Inrichting van het Gemeenschappelijk orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Figuur 3 Organisatie RegioAN

Wat kan de Regio Arnhem Nijmegen leren van andere regio's

Regionale samenwerkingen en de deelnemende gemeenten kijken op verschillende manieren naar de informatievoorziening. Elke regio kijkt op zijn eigen manier naar hoe dit verbeterd kan worden en geeft dit op een andere manier vorm. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar de reden waarom de aanpak anders is, maar uit de interviews is te halen dat binnen enkele regionale samenwerkingen raadsleden en griffiers proactiever met vraagstukken van de regio aan de slag gaan.

Er zijn een aantal zaken die de RegioAN kan leren van onderzoeken die al uitgevoerd zijn binnen andere regionale samenwerkingen. Ten eerst is het belangrijk dat er vertrouwen is tussen de verschillende deelnemers. Zonder vertrouwen is er geen effectieve samenwerking. Om te komen tot een effectieve samenwerking is het belangrijk om een gezamenlijk verhaal te hebben die leeft in de regio. Daarnaast is het belangrijk dat mensen elkaar blijven ontmoeten, niet alleen wethouders maar ook raadsleden, griffiers, gemeentesecretarissen en ambtenaren.

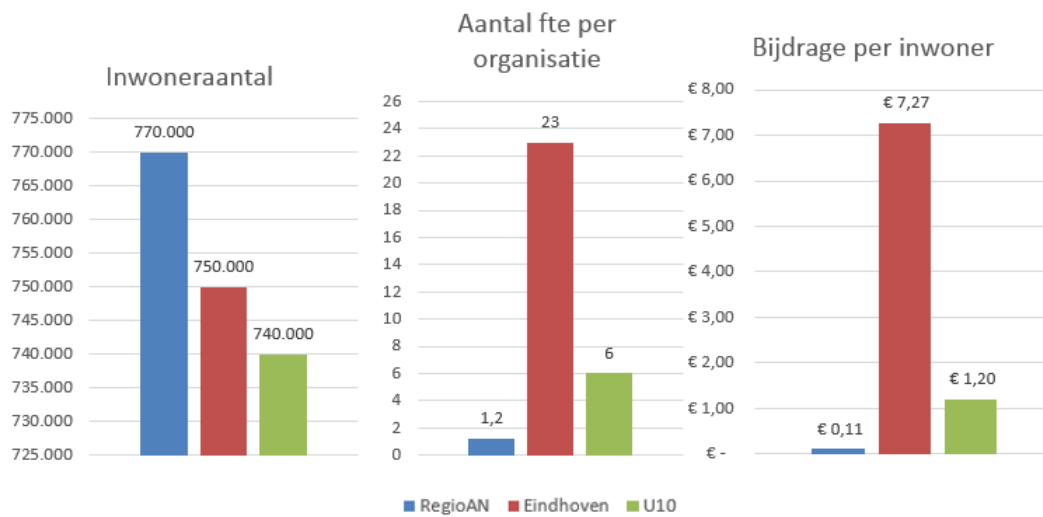
Het is zaak iedereen goed te betrekken en eigen initiatief vanuit gemeenten te stimuleren. Betrokken raadsleden, griffiers en gemeentesecretarissen kunnen verbindende schakels organiseren en een belangrijk schakel zijn binnen de regio. Dit stimuleren is belangrijk maar ook weggelegd voor alle stakeholders zelf om hierop actie te ondernemen.

Het is belangrijk om ontmoeting te organiseren; primair om het vertrouwen op te bouwen, maar zeker ook om raadsleden inhoudelijk met de Regio te verbinden. Verschillende regionale samenwerkingen organiseren bijeenkomsten om dit te faciliteren. Dit is een van de belangrijkste manieren voor raadsleden om invloed uit te oefenen. Raadsleden die hieraan deelnemen zien het belang van deze bijeenkomsten in. Een soortgelijke constructie kan bijdragen aan de inhoudelijke versterking en verbinding met de gemeenteraden. Leerpunt van deze bijeenkomsten is dat hiervoor wel duidelijke kaders afgesproken moet worden. Een belangrijke aandachtspunt is dat inhoudelijke discussie verbonden kunnen worden met de discussies die bestuurders voeren. Hierover moeten afspraken worden gemaakt met raadsleden over hoe bestuurders hun inbreng in de PFO's meenemen.

Figuur 4 Workshop Informatievoorziening locatie gemeentehuis Westervoort

Daarnaast is het zichtbaar dat de RegioAN relatief gezien veel minder uitgeeft aan regionale samenwerking dan andere regio's, zie figuur 4. Gedeeltelijk is het niet te vergelijken aangezien bijvoorbeeld in Metropoolregio Eindhoven ook inhoudelijke projecten worden gefinancierd vanuit het budget. Desondanks vergeleken met de €0,11 van de Regio Arnhem Nijmegen wordt er binnen andere regio's veel meer uitgegeven aan de organisatie van de samenwerking. Hierdoor hebben andere regio's meer mankracht om processen en informatie te stroomlijnen en over te brengen.

Figuur 5 Overzicht regionale samenwerkingen

“De Nieuwsbrief is een handig communicatiemiddel waarin kort en krachtig informatie wordt gegeven”

2. Verslag Workshop

Op maandag 27 november en donderdag 30 november (respectievelijk gemeentehuis gemeente Beuningen en gemeentehuis gemeente Westervoort) zijn workshops gehouden met raadsleden, griffiers en een wethouder. In een apart verslag is de discussie van de avond terug te lezen. De volgende rode lijn is uit de workshops te halen:

- De bestaande bronnen van informatie (website en nieuwsbrief) zijn prima instrumenten om raadsleden en anderen over de RegioAN te informeren. Echter is dit niet bij iedereen bekend en de informatie geeft niet voldoende weer wat er inhoudelijk gebeurt.
- Raadsleden zijn niet genoeg betrokken bij het proces en de inhoud van de RegioAN en de vier PFO's. Raadsleden zijn niet aangehaakt op het proces en er is geen inzicht wat er besloten wordt binnen de PFO's. Weinig zicht op wanneer lokale projecten verbonden kunnen worden aan regionale opgaven. Raadsleden zijn nu voor informatie te afhankelijk van eigen bestuurlijke vertegenwoordiging in de PFO's.
- De huidige manier van informeren is niet aansprekend en nodigt niet uit om in gesprek te gaan. Er zijn meer beelden nodig van de PFO's en projecten om inzicht te krijgen wat er gebeurt, maar ook om te zien wat de regio bijzonder maakt.
- De positie van bestuurders in de collegesamenwerking RegioAN is zeer belangrijk. Zij zijn de spil in de informatievoorziening en het gezicht van de PFO's in de eigen gemeenteraad. Deze centrale rol wordt niet door ieder bestuurder voldoende ingevuld. Ten opzichte van de huidige situatie moet de informatievoorziening minder afhankelijk zijn van de bestuurder en beter bij de raad aankomen.
- RegioAN heeft nu onvoldoende aandacht binnen de verschillende raden. Een onbekende regio wordt niet bemind. Tijdens en voor de verkiezingen kan er aandacht worden gevraagd voor regionale vraagstukken en deze verbinden met lokale opgaven. Zo kan de regio meegenomen worden in de coalitie onderhandelingen. Hierbij is het belangrijk om de nu actieve raadsleden erbij te betrekken en mee te nemen om het verhaal te doen.

Figuur 6 Workshop Informatievoorziening, locatie gemeentehuis Beuningen

Het volledige verslag van de workshop is op de website te vinden.

3. Bevindingen

Het doel van dit adviesrapport is om te komen tot een verbetering van de informatievoorziening naar stakeholders binnen de deelnemende gemeenten. Uit de interviews, vergelijking van regio's en de workshop zijn een aantal zaken gesignaleerd die een effectieve informatievoorziening in de weg staat.

- De centrale rol van de wethouders als informatiebron naar raadsleden wordt als onvoldoende ervaren. Voorts is de huidige informatieoverdracht teveel afhankelijk van de wethouder.
- Tussen de verschillende colleges is er sprake van goede samenwerking. Ondanks de vele inspanningen is de RegioAN er echter onvoldoende in geslaagd om ontmoeting en kennisdeling met alle andere stakeholders te organiseren. Hierbij is er te weinig aandacht geweest voor de rol van griffiers, gemeentesecretarissen en ambtenaren. Men ontmoet elkaar onvoldoende en kennis wordt niet voldoende gedeeld.
- Binnen de RegioAN is de deelname aan activiteiten voor raadsleden laag. Het aantal deelnemers van de workshops was laag en niet elke gemeente was hier vertegenwoordigd. De betrokkenheid vanuit gemeenten (op wethouders en burgemeester na) is laag. Maakt onbekend hier onbemind?
- Raadsleden nemen niet voldoende hun controlerende en kaderstellende rol op zich. Bestuurders worden niet actief bevraagd over wat er gaande is binnen de PFO's. Raadsleden zijn onvoldoende geïnformeerd over waar zij informatie vandaan kunnen halen en welke actualiteiten in de regio spelen. Hierdoor kan er inhoudelijk lastig verbinding worden gezocht met lokale vraagstukken.
- Verschillende spelers in de RegioAN kennen elkaar onvoldoende, weten onvoldoende hoe de regio eruit ziet en welke mensen erachter zitten. Er wordt onvoldoende vertrouwen opgebouwd tussen de raadsleden van verschillende gemeenten, maar ook niet tussen raadsleden, bestuurders en de RegioAN. Hierdoor is er weinig inlevingsvermogen tussen gemeenten en is de gunfactor laag en wordt er niet gekeken naar het regionaal belang van onze inwoners. Daarbij speelt het een rol dat raadsleden zich gekozen voelen door de inwoners van hun eigen gemeenten. Hierbij vergeten raadsleden echter dat die zelfde inwoners zonder daar acht op te slaan zich over gemeentegrenzen beweegt om te werken, recreëren of ergens naar toe te gaan.
- Griffiers hebben een rol in de informatievoorziening naar raadsleden. De informatievoorziening wordt door raadsleden als onvoldoende ervaren. Het is onbekend wat de rol van griffiers in de informatievoorziening van de RegioAN naar raadsleden is.

- Informatie kan meer visueel met infographics, plaatjes en filmpjes (vlogs) worden aangeboden. Hierdoor kan kort en krachtig informatie veel beter worden overgedragen.
- De huidige informatiestromen vanuit de nieuwsbrief en website worden als goed ervaren. Het zijn goede communicatiemiddelen om stakeholders te informeren. Er liggen echter kansen om raadsleden beter te bereiken door informatie op een andere wijze aan te bieden. Er liggen daarbij kansen om informatie inhoudelijk beter aan te bieden. Er is een inhoudelijke verbetering mogelijk vanuit de PFO's. Enige uitzondering hierop is de raadsinformatiebrief vanuit PFO economie over bedrijfsterreinen. Deze brief gaf goed inzicht aan raadsleden over wat er binnen de PFO gebeurt.
- Er is geen gemeenschappelijk verhaal over wat de RegioAN bindt. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan een gemeenschappelijke verhaal van de RegioAN. Dit verhaal geeft antwoord op de vraag waarom er in de RegioAN wordt samengewerkt.
- De huidige werkwijze van de regio vraagt nu al veel van de regiosecretaris en de vier PFO secretarissen. Binnen de huidige bezetting is er nauwelijks tot geen ruimte om te komen tot een verbetering van de informatievoorziening.

“De wethouder heeft een centrale rol, maar daarvan moeten wij niet afhankelijk zijn”

4. Voorstellen ter verbetering informatievoorziening

Op basis van de bevingen zijn er een aantal aanbevelingen geformuleerd die betrekking hebben op zowel de RegioAN als de eigen gemeentelijke organisaties.

Bezin op onze rollen

1. Raadsinformatiebrief opstellen van elke PFO bijeenkomst met daarin de hoofdlijnen van besproken zaken. Deze worden via de website en griffiers aangeboden aan de gemeenteraden. De brief vanuit het RPW programma kan hier als voorbeeld worden genomen.
2. De PFO secretaris en ambtelijke organisatie zijn verantwoordelijk van verspreiden van informatie naar raadsleden, griffiers en colleges. Zij zorgen voor actieve verspreiding van informatie door middel van raadsinformatiebrieven.
3. Organiseer drie gesprekstafels met afzonderlijk de griffiers, de gemeentesecretarissen en de ambtenaren (intermediairs). Insteek van de gesprekstafels is om deze vaker in een jaar te organiseren om actualiteiten in de RegioAN te bespreken en ontmoeting te laten plaats vinden.

Anders informeren

4. Resultaten van de PFO's worden visueel met infographics en filmpjes aangeboden. Ook wordt na elke vergadering van een PFO een kort filmpje met een interview met de voorzitter of deelnemer gemaakt.
5. Maak vlogs van de activiteiten georganiseerd door de RegioAN. Laat daarin naast bestuurders ook ondernemers, onderwijsinstellingen en raadsleden aan het woord. Doel van de vlogs is om te delen over de regionale activiteiten en uitdagingen.
6. Maak vlogs met raadsleden over hun lokale verbinding met de regio.
7. Onderzoeken of er een gezamenlijke nieuwsbrief met de Economic Board en Bureau Brussel kan worden opgesteld.
8. Onderzoek mogelijkheden om de informatievoorziening via de website www.regioAN.nl verder te verbeteren en de website meer onder de aandacht te brengen als informatiekanaal voor raadsleden.

Anders Organiseren

9. In het najaar een bijeenkomst organiseren waarin raadsleden inhoudelijk mee kunnen denken over de thema's binnen de PFO's. PFO's stellen van te voren kaders op waarin wordt gediscussieerd. Binnen deze kaders moet er voldoende ruimte zijn voor raadsleden om tot een ideeënontwikkeling te komen. Gekeken kan worden hoe andere regio's inhoudelijk invulling geven aan deze bijeenkomsten. Na afloop de opzet evalueren om te kijken of deze bijeenkomsten vaker kunnen worden georganiseerd. Griffiers en raadsleden worden uitnodigen om inhoudelijk medevorm te geven aan deze bijeenkomsten.

Het organiseren van bijeenkomsten faciliteert de ontmoeting tussen raadsleden en heeft een positief effect op het vertrouwen. Daarnaast is het een goede manier om raadsleden te verbinden met regionale vraagstukken. Raadsleden kunnen zo in de juiste positie worden gezet om invloed uit te oefenen. Zorg is om het belang en de bekendheid onder de aandacht te brengen van de raadsleden.

Richting de verkiezingen

10. Het maken van visuele boodschappen (infographics en filmpjes). Onderzoeken hoe raadsleden erbij betrokken kunnen worden.

11. Infographics en filmpjes actief inzetten via de nieuwsbrief, website en informatiebijeenkomsten bij de gemeenten.
12. Gebruik het op te stellen Actieplan Verkiezingen (een van de actiepunten uit de evaluatie) om de (nieuwe) gemeenteraadsleden, (nieuwe) bestuurders en andere stakeholder (griffiers, gemeentesecretarissen) van de juiste bruikbare informatie te voorzien over de regionale samenwerking.

Wat betekent dit?

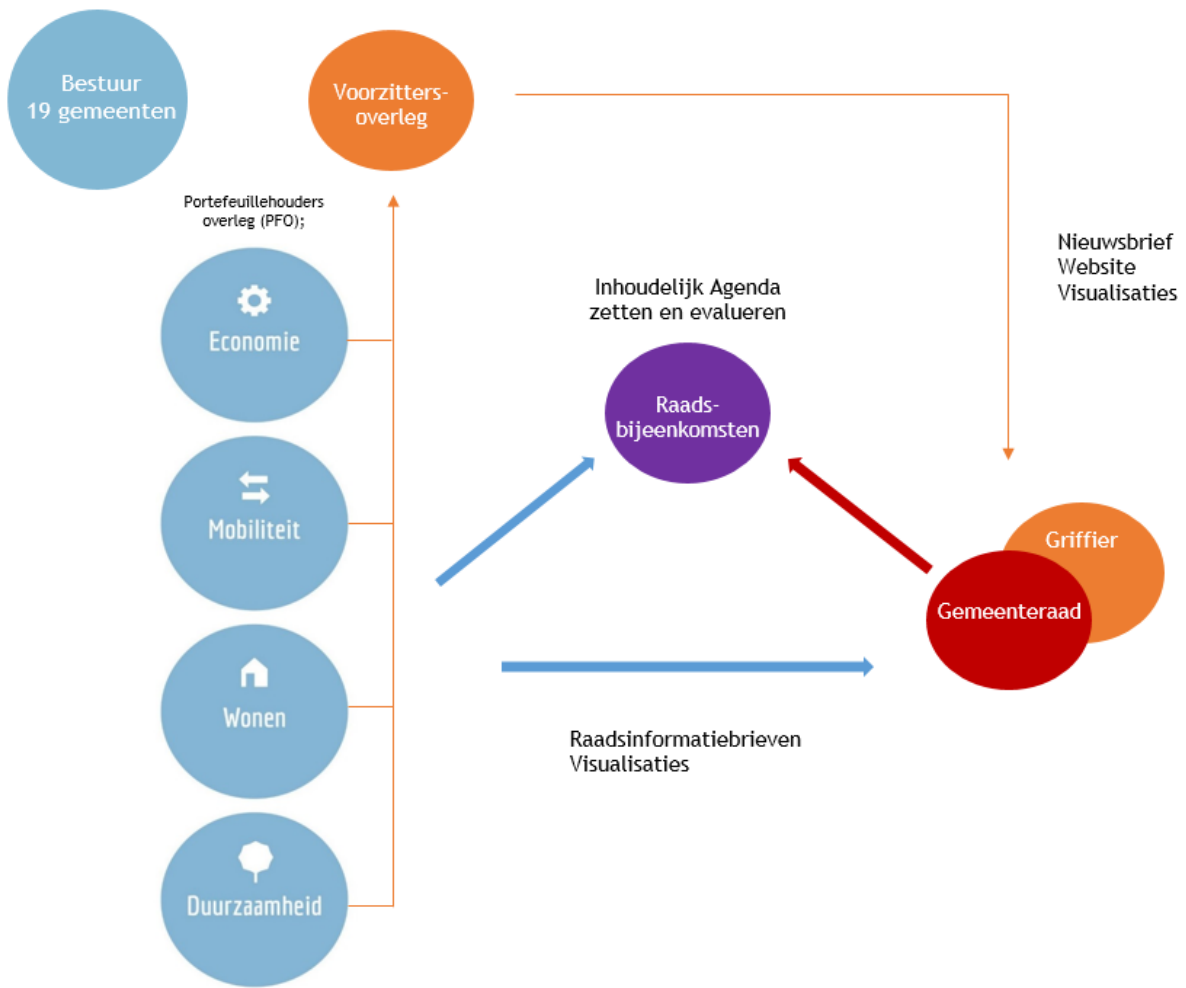
Deze aanbevelingen hebben consequenties voor de eigen organisatie van de Regio Arnhem Nijmegen en gemeenten. Tijdens oprichting van RegioAN is er gekozen voor een kleine organisatie, waar het inhoudelijke werk over wordt gelaten aan de ambtelijke organisaties van de deelnemende gemeenten. Er is nu zichtbaar dat de huidige eigen organisatie tegen zijn grenzen aan loopt over wat er met de huidige middelen mogelijk is. Daarnaast is de inzet vanuit de ambtelijke organisaties onvoldoende om alles te kunnen organiseren.

Bovenstaande aanbevelingen vragen om een financiële en ambtelijke bijdragen, dit zijn voorwaarden om de aanbevelingen uit te voeren. Voor een verbetering van de informatievoorziening zijn er meer middelen nodig. Concreet betekent dit:

- Er moeten financiële middelen komen om het Pamflet en projecten te visualiseren.
- Betrekken van een communicatieadviseur is nodig om op een goede manier de boodschap over te brengen naar raadsleden. Zij zijn immers gespecialiseerd in het goed overbrengen van informatie. Informeren is goed communiceren.
- Een verbetering van de informatieoverdracht vraagt om een andere manier van organiseren van processen van de eigen organisatie (RegioAN) en ambtelijke organisaties.
- De eigen organisatie en de ambtelijke organisatie moeten anders worden ingericht. Voor een verbetering van de informatieoverdracht en het organiseren van bijeenkomsten is er meer inzet nodig. Anders organiseren van menskracht:
  - Het organiseren van bijeenkomsten vraagt om een grotere inhoudelijkere inzet van de regiosecretaris en PFO secretarissen. Het kost tijd om een goed inhoudelijk programma op te zetten en verbinding te maken met de gemeenten
  - PFO secretarissen hebben meer tijd nodig om de informatieoverdracht van bestuurders te organiseren. Gedacht moet worden aan het schrijven van raadsbrieven en meer contact leggen met ambtelijke organisaties.
  - Gemeenten moeten actiever eigen ambtenaren aanwijzen die zich bezig houden met regionale samenwerking. Zij hebben de opdracht om actief verbinding te zoeken op hun werkveld met collega's binnen samenwerkende gemeenten.
  - Er moet meer met griffiers en gemeentesecretarissen in gesprek worden gegaan over hoe zij bij kunnen dragen aan een effectieve regionale samenwerking.

Figuur 7 geeft een beeld hoe dit er dan uit komt te zien.

“We zitten hier maar met een klein aantal raadsleden, waar zijn onze ruim 400 collega raadsleden?”

Figuur 7 Hoe zit de nieuwe organisatie eruit

Bibliografie

- Ard-Pieter de Man, S. K. (2014). *Kunnen gemeenten samenwerken? Een onderzoek naar de samenwerkingsvaardigheid van gemeenten*. Utrecht: SIOO.
- Berendsen, L. (2017, Oktober 18). Samenwerkingswijzer. (C. Stolk, Interviewer)
- Eijk, L. v. (2017, Oktober 17). Regionale samenwerking. (C. Stolk, Interviewer)
- Geldrop, E. (2017, november 11). Regionale samenwerking U10. (C. Stolk, Interviewer)
- Gerwen, L. v. (2017, november 7). Regionale samenwerking. (C. Stolk, Interviewer)
- Marike van Genugten, J. d. (2017). *Samen werken aan effectieve regionale samenwerking*. Nijmegen: Institute for Management Research Radboud University.
- Metropool Regio Eindhoven. (2017, September 6). *Bezoek Regio Arnhem Nijmegen*. Opgehaald van Regio Arnhem Nijmegen: <https://www.regioan.nl/media/1.-Metropoolregio-Eindhoven.pdf>
- Nieuwendijk, L. v. (2017, november 2017). Regionale samenwerking U10. (C. Stolk, Interviewer)
- Raad voor het openbaar bestuur. (2015). *Wisselwerking, Naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking*. Den Haag: Raad voor het openbaar bestuur.
- Raad voor het openbaar bestuur. (2016). *15,9 uur, De verbindende rol van het raadslid in een vitale democratie*. Den Haag: Raad voor het openbaar bestuur.
- Regio Arnhem Nijmegen. (2017, juni 22). *Begroting 2018*. Opgehaald van Regio Arnhem Nijmegen: <https://www.regioan.nl/media/Begroting-vastgesteld-compleet-22062017.pdf>
- Regio Rivierenland. (2017, December). *Regio Rivierenland*. Opgehaald van Regio Rivierenland: <https://www.regiorivierenland.nl/>
- Ronald van der Mark, L. V. (2017). *Evaluatie Metropoolregio Eindhoven*. Eindhoven: Berenschot.
- 's-Hertogenbosch, R. (2016). *De raad en de regio, Regionalisering en sturing en controle door de gemeenteraad*. 's-Hertogenbosch: Rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch.
- U10. (2017, December). *U10*. Opgehaald van Utrecht10: <http://www.utrecht10.nl/wat-is-u10/>
- Utrecht10. (2015). *Bestuursconvenant samenwerking U10-gemeenten*. Opgehaald van Utrecht10: <http://www.utrecht10.nl/media/uploads/u10-convenant-getekend.pdf>
- Utrecht10. (2017). *Evaluatie U10*. Regio Utrecht: Utrecht10.
- Vereniging van Nederlandse gemeenten. (2014). *Samenwerking tussen gemeenten, zeven stops naar draagvlak en vertrouwen*. Den Haag: Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Bijlage 1 Lijst met interviews

	Contactpersoon	Rol	Organisatie
1	Linda van Gerwen	-	Brainport Eindhoven
2	Leo van den Nieuwendijk	-	U10 Regio Utrecht
3	Lars van Eijk	Stagiair	Regio Rivierenland
4	Erwin Geldorp	Griffier	Gemeente Woerden/Zevenaar
5	Arthur van den Brink	Griffier	Gemeente Overbetuwe
6	Rene Woumans	Griffier	Gemeente Nijmegen
7	Linda Berendsen	Griffier	Gemeente Wijchen
8	Joan Berings - Teunissen (telefonisch)	Raadslid	Gemeente Westervoort
9	Jacky Versluis	Raadslid	Gemeente Overbetuwe
10	Henk van den Berg	Regiosecretaris	Regio Arnhem Nijmegen